

Lwów

miasto — społeczeństwo — kultura

tom VII
Urzędy, urzędnicy, instytucje

Studia z dziejów Lwowa
pod redakcją Kazimierza Karolczaka i Łukasza T. Sroki

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego
Kraków 2010

Зоя БАРАН

(Львів)

З історії діяльності Польсько-югославської ліги у Львові (1923–1939 рр.)

У міжвоєнний період на території Польської Республіки були засновані та розгорнули діяльність ряд міждержавних, зокрема міжслов'янських товариств, що керувалися “ідеєю всеслов'янськості”. Цю ідею популяризували теж деякі періодичні видання. “Ідея всеслов'янськості” відродилася після Першої світової війни в нових умовах. У польській періодиці, присвяченій слов'янській тематиці, вказувалося на необхідність об'єднання слов'янських народів з трьох причин: політичної – через загрозу спільногого ворога; економічно – через потребу сформувати й утвердити незалежні національні економіки; культурно¹. На неоромантичній хвилі нового духовного об'єднання слов'янських народів, у травні 1923 р. у Познані виникло перше Польсько-югославське товариство під керівництвом завідувача кафедрою слов'янської філології Познанського університету професора Генрика Улашина².

У Львові товариство під назвою “Польсько-югославська ліга” було утворене в червні 1923 р. за ініціативою професора Університету Яна Казимира, викладача російської мови Болеслава Чурука, видавця Олександра Мединського. До складу організаційного комітету увійшли професори вищих навчальних закладів: Зигмунт Марковський, Роман Лещинський, Тадеуш Лер-Славінський, Станіслав Немчицький, Каспер Вайгель, а також колишній генеральний консул Польської Республіки в Загребі (Королівство сербів, хорватів, словенців) Адам Кархезі³. Комітет ухвалив проект статуту товариства⁴ та організував 1 грудня урочисту академію для відзначення п'ятої річниці утворення КСХС (з 1929 р. – Королівство Югославія). У січні 1924 р. відбулися перші збори

¹ Ruch Słowiański (Lwów). 1928. Nr 1. S. 4.

² Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1934. Nr 3.

³ З. Марковський – професор Академії ветеринарної медицини у Львові, ректор у 1920–1923, 1927–1930 рр.; Р. Лещинський – професор лікарського відділення Львівського університету; Т. Лер-Славінський – польський мовознавець, славіст, у 1922–1929 рр. професор Львівського університету; К. Вайгель – геодезист, професор Львівської політехніки, декан інженерного факультету (1920), ректор закладу в 1939–1940 рр.; А. Кархезі – генеральний консул Польської Республіки в Загребі (1919–1920), віце-воєвода Львівського воєводства (1925–1926), грек за походженням.

⁴ Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі – ЦДІА України у Львові), ф. 840 (Польсько-югославська ліга у Львові), оп. 1, спр. 34, арк. 4.

членів Ліги⁵, на яких головою товариства було обрано поета Яна Каспровича⁶, заступниками – професора З. Марковського (у 1925 р. його змінив професор Т. Лер-Славінський) та А. Кархезі (у 1926–1931 рр. – голова товариства)⁷. Відповідальним за фінансовий бік діяльності товариства став Б. Чурук.

Товариства, що мали на меті сприяти розвитку економічного та культурного співробітництва між Польщею та Королівством сербів, хорватів і словенців, згодом виникли в багатьох містах обох країн. У Польщі їх налічувалося 11 (Варшава, Львів, Krakів, Лодзь, Познань, Катовіце, Гдиня, Торунь, Вільно, Ченстохова, Білосток)⁸, а в КСХС – 10 (зокрема, у Белграді, Загребі, Скоп’є, Сараєво, Любляні)⁹. Ініціатори утворення таких товариств вважали, що політична чи економічна угода не може замінити духовного єднання народів¹⁰.

У березні 1930 р. А. Кархезі взяв участь у з'їзді польсько-югославських товариств, на якому обговорювався проект об'єднання усіх таких організацій у Польщі. У квітні-травні 1931 р. у Познані, Krakові й Варшаві відбувся польсько-югославський конгрес, на якому представники господарських кіл двох країн обговорили питання економічного та культурного співробітництва. В ухвалених резолюціях наголошувалося на необхідності пожвавлення економічних і культурних відносин, зокрема розвитку краєзнавчих акцій, обміну літературою, науковими здобутками тощо. На з'їзді в Познані виступав професор Станіслав Тадеуш Немчицький¹¹ (очолив Лігу в 1931 р.), у Krakові – Б. Чурук¹². Тоді ж у Познані відбувся з'їзд делегатів польсько-югославських товариств¹³, на якому було створено “Лігу польсько-югославських товариств товариств” з центральним офісом у Варшаві. Восени 1931 р. був Польської Республіки”

⁵ Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. S. 102.

⁶ Я. Каспрович (1860–1926) – поет, драматург, перекладач. Народився в Шимбожі під Інновроцлавом у сім'ї селянина. Вищу освіту здобув у Лейпцизькому і Вроцлавському університетах. У 1888 р. переїхав до Львова. Активно співпрацював з редакцією газети “Kurjer Lwowski”; 1904 р. здобув ступінь доктора у Львівському університеті; 1909 р. очолив спеціально створену для нього кафедру порівняльного літературознавства. У 1921/22 навч. році – ректор Львівського університету. Брав активну участь у суспільно-культурному житті Львова, вів насичене товариське життя. У політичних симпатіях пройшов еволюцію від соціалізму до національної демократії. З 1924 р. мешкав поблизу Закопаного, де й помер.

⁷ Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. S. 103, 105.

⁸ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1934. Nr 1. S. 12; Nr 7. S. 9.

⁹ Ibid. Nr 1. S. 14.

¹⁰ Ibid. Nr 1.

¹¹ С. Т. Немчицький (1872–1945) – народився в Ярославі, професор кафедри гігієни харчування (1919–1929), керівник кафедри загальної хімії (1919–1941), ректор Львівської академії ветеринарної медицини (1923–1927), професор (за сумісництвом) фармацевтичної хімії фармацевтичного відділення Львівського університету (1924–1931).

¹² ЦДА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 26, арк. 1, 3, 5; Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. S. 106.

¹³ ЦДА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 12, арк. 1–2.

ухвалений статут цієї організації¹⁴. Документ визначив мету Ліги – діяльність задля польсько-югославського зближення в економічній, культурно-освітній, науковій сферах. Зважаючи на тривалий період діяльності та чисельність членів, вирішальний вплив на рішення загальнопольської Ліги мало Познанське товариство (налічувало понад 700 осіб¹⁵; для порівняння, Львівське – близько 150 осіб, Ченстоховське – близько 100 осіб¹⁶). Однак тоді Львівська Польсько-югославська ліга до загальнопольського об'єднання не увійшла.

Польсько-югославська ліга у Львові діяла на території чотирьох воєводств аж до Другої світової війни. Її управа розташовувалася на Академічній площі, 1 (тепер проспект Шевченка), а з 11 березня 1933 р. – на вул. Міцкевича, 12¹⁷. З 1931 р. Лігу очолював професор С. Немчицький, заступниками були професори Болеслав Чурук¹⁸ і Адам Фішер¹⁹. У червні 1933 р. товариство налічувало 183 особи²⁰. Кожен член товариства щомісяця сплачував 6 злотих внесків²¹. З 1928 р. за участі членів товариства та його фінансової підтримки виходив місячник “Ruch Słowiański” (“Слов'янський рух”).

14 березня 1933 р. на адресу Ліги у Львові надійшов лист з Варшави від голови “Ліги польсько-югославських товариств Польської Республіки” Тадеуша Дибоського²². У ньому була висловлена пропозиція вступу до об'єднання та навіть запропоновано львівському представнику посаду віце-голови²³. У відповідь на це звернення 28 березня у Львові відбулося засідання Ліги, на якому вирішено надіслати до Познані для участі в урочистостях з нагоди 10-річчя “Польсько-югославського товариства у Познані” двох делегатів: віце-голову львівського товариства Кароля Барвіга та інженера Михала Пірго. Ухвалено також, що делегати від Львова візьмуть участь в з’їзді загальнопольського об'єднання²⁴. Так Львівська Ліга увійшла до “Ліги польсько-югославських товариств Польської Республіки”. На користь об'єднаної Ліги всі філії сплачували щорічні членські внески в розмірі 20 злотих²⁵. У грудні 1933 р. у Варшаві відбувся з’їзд делегатів

¹⁴ Там само. Спр. 22, арк. 2–4.

¹⁵ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1937. Nr 3. S. 40.

¹⁶ Ibid. 1936. Nr 3. S. 46; 1937. Nr 3. S. 38.

¹⁷ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 84, арк. 1; спр. 85, арк. 1.

¹⁸ Там само. Спр. 87, арк. 1; Ruch Słowiański (Lwów). 1931. Nr 3–6. S. 151; 1933. Nr 6. S. 103.

¹⁹ Ruch Słowiański (Lwów). 1931. Nr 1–2. S. 78. А. Фішер – етнолог, керівник інституту етнології на гуманітарному відділі Львівського університету, президент Польського етнологічного товариства.

²⁰ Ibid. 1933. Nr 6. S. 107.

²¹ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 88, арк. 54, 56.

²² Т. Дибоський – лікар-дерматолог у Krakowі (з 1925 р.), двічі (1928, 1930) обирається депутатом до сейму Польської Республіки.

²³ ЦДІА України у Львові, ф. 840. спр. 1, спр. 11, арк. 3–4.

²⁴ Там само. Арк. 9.

²⁵ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1936. Nr 3. S. 45–46.

Ліги польсько-югославських товариств, на якому вирішено спрямувати зусилля на створення товариств у всіх воєводських містах²⁶.

У лютому 1934 р. у Познані вийшов перший номер загальнопольського спеціального друкованого органу – “Przegląd Polsko-Jugosłowiański” (“Польсько-югославський огляд”; у зв’язку з фінансовими труднощами в 1938 р. видання перетворилось у квартальник). На сторінках журналу висвітлювалося політичне, економічне та культурне життя Югославії, польсько-югославські взаємини, друкувалися біографії провідних діячів політики та культури Югославії, уривки з літературних творів, а також інформація про діяльність польсько-югославських товариств у Польщі та Югославії. Однак далеко не всі члени Ліги хотіли купувати це видання. Так, Варшава замовляла 11 примірників, Krakів – 2, Львів – 12, Вільно, Торунь, Гдиня – жодного, тільки Познань – аж 846²⁷.

10 січня 1933 р. керівництво Львівської Польсько-югославської ліги за підписом віце-голови Б. Чурука звернулося до центральних органів влади у Варшаві з листом, в якому звертало увагу на необхідність враховувати думку членів Ліги при призначенні почесного консула Королівства Югославії у Львові. “Мотивуємо наше прохання тим, – йшлося в листі, – що Ліга як інституція, що працює протягом 10 років у сфері зближення обох наших народів, уважає, що особа, котра має отримати цю посаду, повинна мати підтримку і з боку Ліги задля взаємного добра обох держав”²⁸. У наступному листі, від 9 червня, керівництво Ліги повідомляло про те, що товариство одностайно підтримало на посаду консула кандидатуру доктора філософії, промисловця Броніслава Височанського²⁹. Невдовзі Б. Височанський таки був обраний почесним консулом Королівства Югославії у Львові. За його та інженера М. Пірго ініціативою на весні 1935 р. була відкрита Львівська філія Польсько-югославської торгової палати, яку очолив почесний консул³⁰. Після її створення у рамках Львівської Польсько-югославської ліги діяли секції: культурно-освітня, пропаганди та організації святкувань, торговельна палата³¹.

Сфера діяльності Львівської Ліги була досить широка та подібна до діяльності аналогічних товариств у Польщі. Товариство вело активне листування з навчальними закладами Югославії, зокрема із Загребським і Белградськими університетами, щодо можливості підтримки при вступі до навчальних закладів Королівства львів’ян чи надання матеріальної підтримки для завершення навчання у Львові студентам сербам чи хорватам, проводила дискусійні вечори, на яких обговорювалися реферати з історії та культури Югославії (наприклад: А. Кархезі – “З історії Югославії”, “Сербія північна та південна”; Т. Лерклад: А. Кархезі – “З історії Югославії”, “Сербія північна та південна”); Т. Лерклад: А. Кархезі – “З історії Югославії”, “Сербія північна та південна”;

²⁶ Ibid. 1934. Nr 1. S. 12.

²⁷ Ibid. 1935. Nr 1. S. 14–15.

²⁸ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 34, арк. 1.

²⁹ Там само. Арк. 3.

³⁰ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1935. Nr 3. S. 10.

³¹ Ibid. 1937. Nr 3. S. 38.

Сплавінський – “Мови Югославії”; Б. Чурук – “Хорватське та далматинське узбережжя”³². Члени товариства виїжджали з доповідями в Тернопіль, Пере-мишль, Станіславів, Самбір, Стрий, Сокаль³³. Товариство сприяло обміну польських і югославських студентів для проходження практики³⁴, проводило виставки югославської графіки (січень 1927 р.³⁵), фотовиставки мальовничих куточків Югославії. Одна з таких виставок була організована спільно з югославським агентством подорожей “Putnik” у червні–липні 1931 р. А що виставка викликала значний інтерес, то у вересні того ж року під час “Targów Wschodnich” вона відбулася повторно³⁶. Кількість відвідувачів сягнула 140 тис. осіб³⁷. У результаті таких акцій зростало зацікавлення львів'ян відпочинком у Югославії. Ліга організовувала туристичні поїздки. Так, після однієї такої поїздки групи з 40 осіб студентка польської філології та історії мистецтва Львівського університету виголосила в січні 1936 р. реферат “Взимку про сонце”, в якому висвітлила враження від тритижневої мандрівки по Югославії³⁸.

Щороку 1 грудня Ліга проводила у Львові урочистості для вшанування національного свята Королівства Югославії³⁹. На такі урочистості запрошували посла або представника посольства Югославії, у залі міської ратуші зазвичай відбувалася академія за участі львівських хорів, а після неї вечеря у готелі Жоржа. Займалася Ліга організацією концертів провідних діячів культури Югославії⁴⁰ (зокрема, у 1936 р. Львів з концертами відвідала естрадна співачка з Белграда Людмила Слатіна⁴¹), студентських хорів⁴², постановкою театральних вистав, перекладами⁴³, організацією виставок задля популяризації туристичного відпочинку в Югославії⁴⁴.

У 1925 р. був реалізований задум професора Т. Лер-Сплавінського щодо викладання сербо-хорватської мови у Львівському університеті. Першим викладачем став випускник Загребського університету Франьо Цирнек (в університеті отримав ступінь доктора філософії), який включився у діяльність Ліги.

³² ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 48, арк. 3–5; *Ruch Słowiański* (Lwów). 1933. № 6. С. 102–103.

³³ *Ruch Słowiański* (Lwów). 1933. № 6. С. 103.

³⁴ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 48, арк. 6–7.

³⁵ *Ruch Słowiański* (Lwów). 1933. № 6. С. 104.

³⁶ Ibid. 1931. № 3–6. С. 151.

³⁷ Ibid. 1933. № 6. С. 106.

³⁸ *Przegląd Polsko-Jugosłowiański* (Poznań). 1936. № 2. С. 29.

³⁹ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 52, арк. 1.

⁴⁰ Там само. Спр. 60, арк. 1–64.

⁴¹ Там само. Арк. 1, 9–10, 11, 14–18, 20, 38; *Przegląd Polsko-Jugosłowiański* (Poznań). 1937. № 3. С. 38.

⁴² ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 62, арк. 1–40.

⁴³ Там само. Спр. 61, арк. 1–9, 12.

⁴⁴ Там само. Спр. 14, арк. 1.

у 1928 р. його змінив представник Герцеговини Дідак Бурич⁴⁵. У січні 1933 р. Польсько-югославська ліга виступила з ініціативою запровадити у Львові для всіх бажаючих безплатний курс сербо-хорватської мови та літератури. Курси тривалістю кілька місяців по 2 години щотижнево мали відбуватися у вечірні години. 12 лютого слухачі курсу вперше зібралися для занять, керівником курсу був славіст Станіслав Паперковський⁴⁶, який свого часу проходив стажування в Белграді, де викладав два курси з польської літератури – про творчість А. Мішкевича і Г. Сенкевича.

У 1933 р. у Львові відбувалися святкування з нагоди 10-річчя діяльності Польсько-югославської ліги. Серед традиційних заходів була проведена урочиста хода вулицею, яку тоді ж названо ім'ям хорватського письменника Івана Гундулича (тепер вул. Карманського)⁴⁷.

На другий день після вбивства 9 жовтня 1934 р. короля Югославії Олександра I Карагеоргійовича керівництво Ліги надіслало лист-співчуття з приводу трагічної загибелі монарха посольству Югославії, до Польсько-югославської ліги в Белграді, а також організувало жалобні академії у Львові⁴⁸. Жалоба внесла корективи у святкування дня утворення КСХС – 1 грудня. У залі міської ратуші відбулася академія з ушануванням пам'яті короля. Промова голови Ліги С. Несмичицького супроводжувалася показами на екрані картин героїчних сторінок історії Югославії з поясненнями професора Б. Чурука⁴⁹.

5–12 травня 1935 р. у Львові за ініціативою почесного консула Б. Височанського та під патронатом посла Югославії в Польщі Бранко Лазаревича⁵⁰ відбувся тиждень Югославії. Участь у відкритті заходу взяли державні діячі Королівства: сенатор Мілан Поповіч, голова економічного комітету В. Новаковський, заступник посла Кульмер. Виголошено доповіді про польсько-югославське економічне співробітництво. На виставці були представлені експонати торговельних фірм з Югославії, природних багатств краю, виробів зі шкіри, дорогоцінних металів, колекція світлин з різних куточків Югославії та Хорватського узбережжя. Після урочистого відкриття гості частували у виставкових залах югославським вином з королівських пивниць. Увечері відбувся банкет за участю відомих особистостей Львова, де виголошувалися тости за розвиток економічних і культурних відносин між Югославією та Польщею. Промисловці міста виявили зацікавлення експортом та імпортом товарів, а громадяни – відпочинком у Югославії⁵¹.

⁴⁵ Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. S. 103, 104.

⁴⁶ ЦДЛ України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 47, арк. 3, 5, 7.

⁴⁷ Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. І. Гундулич (1589–1638) – хорватський письменник, автор спішої поеми “Осман”, де прославляються мужність і героїзм запорізьких козаків і польських воїнів у Хотинській війні 1621 р.

⁴⁸ ЦДЛ України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 53, арк. 4–5, 8, 15; Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1934. Nr 10. S. 13.

⁴⁹ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1934. Nr 11. S. 14.

⁵⁰ Ibid. 1935. Nr. 8.

⁵¹ Ibid. Nr 5. S. 6–7.

Після коронування Петра II (через його неповноліття з 1934 р. владу в країні здійснювала Регентська рада) щорічно 6 вересня відзначали у Львові день народження нового монарха Югославії. Зазвичай урочистості розпочиналися з богослужіння за здоров'я молодого короля у православному храмі та завершувалися невеликим прийомом у приватному помешканні почесного консула Югославії у Львові Б. Височанського⁵². У березні 1937 р. до Львова прибув з офіційним візитом надзвичайний і повноважний посол Югославії у Польщі Првіслав Грісогено. Гостей приймали в готелі Жоржа. Польсько-югославським товариством була організована екскурсія містом і прощальна вечеря⁵³.

У квітні 1937 р. на запрошення “Ліги польсько-югославських товариств Польської Республіки” у Польщу з концертами прибув академічний хор Белградського університету “Обілич” (“Obilić”) у кількості 120 осіб⁵⁴. Другим (після Krakova) містом у турне став Львів (уперше цей хор відвідав з концертом Львів у 1925 р.⁵⁵). На концерт приїхав надзвичайний і повноважний посол Югославії у Польщі П. Грісогено. Об'єднані львівські хори вітали гостей вже на залізничному вокзалі⁵⁶. Після успішних концертів Польсько-югославське товариство організувало вечірку за участю відомих осіб Львова та молоді.

Посольство Короліства Югославії у Варшаві підтримувало діяльність польсько-югославських товариств⁵⁷. Були запроваджені навіть відзнаки за особливі заслуги в налагодженні польсько-югославських відносин. Почесні дипломи Обілича отримали організатори концерту академічного хору “Обілич”⁵⁸ – президент міста Станіслав Островський, ректори вищих навчальних закладів, голова Польсько-югославської ліги С. Нємчицький та ін. Львівський ювелір Юзеф Гахула у 1933 р. виготовив спеціальну відзнаку за проектом Менкіцького, на якій були зображені орли – польський і югославський, що символізувало єдність двох народів⁵⁹. Їх вручали теж особам з-поза товариства, які працювали на ниві польсько-югославської співпраці. Спеціальні відзнаки для заслужених діячів у сфері польсько-югославського зближення були й у Королівстві Югославії. У 1935 р. Б. Височанський отримав почесну відзнаку Королівства Югославії – орден святого Сави. Таким самим орденом були нагороджені голова польсько-югославського товариства С. Нємчицький, члени товариства та Польсько-югославської торгової палати інженер М. Пірго та секретар філії

⁵² Ibid. Nr 9, S. 14; 1938. Nr 3, S. 46.

⁵³ Ibid. 1937. Nr 3, S. 45.

⁵⁴ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 62, арк. 1.

⁵⁵ Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. S. 103.

⁵⁶ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1937. Nr 4. S. 51.

⁵⁷ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 34, арк. 5.

⁵⁸ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1937. Nr 4. S. 52. Обілича диплом – відзнака, заснована на честь Мілоша Обілича – середньовічного лицаря, героя сербської народної культури, який під час битви за Косово 1389 р. убив султана Мурата під час битви за Косово 1389 р.

⁵⁹ Ruch Słowiański (Lwów). 1933. Nr 6. S. 107; ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 88, арк. 30, 39, 58.

у Львові Я. Блум⁶⁰. У 1937 р. почесний консул Королівства у Львові Б. Височанський, згідно з рішенням Регентської Ради, вручив орден святого Сави інженерові Янові Стойковічу з нафтового концерну "Малопольська" в Бориславі⁶¹.

Таким чином, діяльність Польсько-югославської ліги у Львові відбувалася в руслі визначеній урядами двох держав політики економічного та культурного співробітництва. Львівська Ліга діяла аж до початку Другої світової війни та значно спричинилася до популяризації серед місцевого населення історії та культури Югославії.

Streszczenie

Głównym celem utworzonej we Lwowie w 1923 r. Ligi Polsko-Jugosłowiańskiej było wspieranie współpracy kulturalnej i ekonomicznej pomiędzy Polską a Jugosławią. Członkami Ligi były znane osobistości ze świata nauki i kultury dawnej Galicji. W 1933 r. lwowska Liga weszła do założonego w 1931 r. ogólnopolskiego zjednoczenia „Lig Polsko-Jugosłowiańskich Towarzystw Rzeczypospolitej Polskiej”. Lwowskie towarzystwo miało trzy sekcje: kulturalno-oświatową, propagandy i organizacji uroczystości oraz handlową. Swym zasięgiem obejmowało tereny czterech wschodnich województw II Rzeczypospolitej. Lwowska Liga znaczaco przyczyniła się do popularyzacji wśród miejscowej ludności historii i kultury Jugosławii.

⁶⁰ Przegląd Polsko-Jugosłowiański (Poznań). 1935. Nr 9. S. 8. Святого Сави орден – відзнака, заснована королем Сербії Мілошем I у 1883 р.; надається за заслуги в галузі культури.

⁶¹ ЦДІА України у Львові, ф. 840, оп. 1, спр. 88, арк. 60.